

Loviisan seniorit ry / Joulujuhla 3.12.2025

ARVOISAT SENIORIT/YHDISTYKSEMME JÄSENET JA MUUT KUULIJAT

Jatkan viimevuoden joulujuhlan juhlapuheen teemaa joulun aikaan liittyvistä perinteistä ja tänä vuonna puhun ,joulun aikaan liittyvästä perinteestä: TIERNAPOJISTA

Tiernapoikien historia

Tiernapoikien historia on yksi Suomen vanhimmista ja rikkaimmista joulunajan kulttuuriperinteistä. Sen juuret ulottuvat keskiajan Eurooppaan, jolloin kirkollisten juhlien yhteydessä esitettiin mysteerinäytelmiä ja draamallisia kertomuksia Raamatun tapahtumista. Nämä esitykset olivat tärkeä osa kansankulttuuria aikana, jolloin suuri osa väestöstä oli lukutaidotonta, ja uskonnolliset tarinat välitettiin kuvin, näytelmin ja laulun keinoin.

Keskiaikaiset juuret Euroopassa

Euroopan eri maissa erityisesti loppiainen, kolmen Itämaan tietäjän juhla, oli suosittu ajankohta esityksille. Nuoret ja lapset kiersivät kylistä toiseen esittämässä lauluja, runomaisia loitsuja ja näytelmiä, joissa he esittivät tietäjiä, tähtiä kantavia oppilaita sekä raamatullisia hahmoja. Kulkuetta johti usein suuri tähti, joka symboloi Betlehemin tähteä. Tästä tähdestä juontuu myös suomalainen nimitys "tiernapojat", eli tähden pojat.

Perinteen saapuminen Suomeen

Perinne saapui Suomeen pääasiassa läheisten kulttuurisuhteiden kautta Ruotsiin, Saksaan ja Baltiaan. Varhaisimmat maininnat Suomessa liikkuvista joulu- tai loppiaisesityksistä ovat 1700-luvulta. Suomalainen tiernapoikaperinne alkoi muotoutua erityisesti Pohjois-Suomen kaupungeissa, joissa liikkuvat kauppiaat, merimiesten vaikutteet ja kansainväliset virrat toivat mukanaan uusia tapoja.

Oulun rooli perinteen keskuksena

Oulusta muodostui 1800-luvun puoliväliin mennessä koko maan tunnetuin tiernapoikakaupunki. Kaupungissa oli vilkas porvaristo, paljon koulupoikia sekä vahvat yhteydet Keski-Eurooppaan. Koululaiset, oppipojat ja meripojat muodostivat ryhmiä, jotka kiersivät esittämässä tiernapoikanäytelmää joulun ja loppiaisen välisenä aikana. Esityksiä tehtiin kaduilla, kodeissa, pajoissa, ravintoloissa ja toreilla.

Oululaisten tiernapoikien esitystapa vakiintui hiljalleen: mukana oli tuttu neljän roolin kokoonpano – Herodes, Murjaanien kuningas, Knihti ja Mänkki – sekä kulkueen johdossa kannettava tähti. Laulut olivat rakenteeltaan selkeitä, rytmikkäitä ja helposti muistettavia, mikä osaltaan auttoi perinteen säilymistä sukupolvelta toiselle.

Näytelmän tarina ja teemat

Tiernapoikanäytelmä kertoo Raamatun loppiaiskertomukseen pohjautuvan tarinan, jossa yhdistyvät:

- Itämaan tietäjien matka ja lahjojen jakaminen
- Kuningas Herodeksen valtapyrkimykset
- Murjaanien kuninkaan esittäytyminen ja vieraanvaraisuus
- Lopun sovinto, rauha ja anteeksianto

Vaikka näytelmä sijoittuu biblialliseen ympäristöön, sen esitystapa on kansanomaisen leikittelevä ja sisältää usein murteellisia piirteitä, erityisesti oululaista kieltä. Monet vuorosanat ovat periytyneet lähes muuttumattomina 1800-luvulta nykypäivään.

1900-luvun muutos ja elpyminen

1900-luvun alkuvuosikymmeninä tiernapoikaperinne oli laajalle levinnyt erityisesti Pohjois- ja Keski-Suomessa.

Sotien jälkeen perinne kuitenkin hiipui joillakin alueilla, mutta Oulussa se säilyi vahvana. 1970-luvulta alkanut kiinnostus lisääntyi ja tiernapojat alkoivat esiintyä jälleen kouluissa, seurakunnissa ja kulttuuritapahtumissa.

Oulussa käynnistettiin myös perinteen elvyttämiseksi Tiernapoikien SM-kilpailut, jotka keräävät vuosittain satoja esiintyjiä ja suuren yleisön. Kilpailut ovat tehneet esityksistä entistä tunnetumpia ja houkutelleet mukaan uusia sukupolvia.

Tiernapojat nykypäivänä

Nykyään tiernapojat ovat tärkeä osa suomalaista joulukulttuuria. Ne ovat:

- koulujen ja päiväkotien esityksiä,
- harrastajien ryhmien ohjelmistoa,
- osa kotiseutu- ja kulttuuriperinteitä,
- näkyvästi esillä erityisesti Oulussa mutta myös muualla Suomessa.

Vaikka esitykset perustuvat vuosisataiseen traditioon, niitä tehdään myös moderneina versioina, joissa huomioidaan nykyajan arvot, kulttuurinen sensitiivisyys ja nuorten esiintyjien oma näkökulma. Keskeistä on kuitenkin edelleen tarinan ydin – rauhan ja hyvän tahdon sanoma.

Tiivistelmä

Tiernapojien historia on matkannut keskiajan eurooppalaisista kulkueista suomalaisten joulutraditioiden ytimeen.

Erityisesti Oulu on tehnyt perinteestä oman ylpeydenaiheensa, ja sen vahva säilyminen tekee tiernapojista edelleen ainutlaatuisen osan suomalaista kulttuuriperintöä.

KIITOS

ja hetken kuluttua saamme nähdä Loviisalaisen version tiernapojista.